

Kazatel 1

David Novák

Videozáznam

Marnost nad marnost | David Novák

Kázání

Existuje židovská tradice, která říká, že když se učenci sešli, aby rozhodli o tom, které z knih budou součástí Bible, a které ne, strhla se o knize Kazatel ohnivá debata. Mnozí ji považovali za urážlivou a pro víru nebezpečnou. Proto jí chtěli z Bible odstranit, aby na ni náhodou nenarazili nevinní mladí čtenáři a jejím obsahem nebyli zavedeni na scestí a ke kacířství. Ale nakonec se nějak stalo, že když překonali rozpaky z erotické obraznosti Písně Písní a z atmosféry podobné příběhům Tisíce a jedné noci v knize Ester, dali nakonec prostor i cynismu a skepticismu knihy Kazatel. Kniha Kazatel je zcela jiná než další knihy Bible a svým obsahem se vymyká.

O tom, kdo knihu psal, víme jen málo, podle tradice ji napsal král Šalamoun. Prý když byl mladý a zamilovaný, napsal knihu Píseň Písní, když dozrál a dosáhl životní moudrosti, napsal Přísloví a když zestárl, nechal mluvit svůj cynismus a pochybnosti aby napsal knihu Kazatel. Ať to byl Šalamoun nebo ne, autorem je stárnoucí a zároveň úspěšný člověk, který v životě dosáhl všeho, po čem toužil a který na konci života hodnotí, zda to, co konal mělo smysl. Řečeno současnou mluvou, Kazatel má bezednou kreditní kartu, dokáže jí naplno využívat, ale nepřináší mu to... a nyní se dostáváme k zásadní otázce co mu to nepřináší. Štěstí nebo smysl? Tyto dvě slova se totiž vůbec nemusí překrývat.

Někdo o této knize napsal, že se jedná o nejnebezpečnější knihu Bible. Přesto že se nepochybně jedná o knihu v něčem nebezpečnou, chceme nad ní přemýšlet a nechat se jí inspirovat, protože není náhoda, že je součástí biblického kánonu.

Kniha Kazatel začíná slovem marnost, jiné překlady mají pomíjivost, které se opakuje na začátku hned 5x. Jenže ani marnost ani pomíjivost plně nevystihují smysl tohoto slova. Hebrejšтина používá slovo hevel, znamenající krátký, mělký nádech, ale dokonce i páru či ranní opar. Základní poznatek kazatele tedy není především v tom, že život je nesmyslný a marný, ale především že život je krátký, zranitelný, jakoby letmý nádech, jako ranní opar.

A právě proto, že život je omezený, je otázka, co do něj vložit, čím ho naplnit, jaký mu dát smysl. Když se zeptáme průměrného člověka, o co v životě běží, pak odpoví, že chce být šťastný. Jenže skutečně naše duše hladoví po štěstí? Určitě také, ale především hladoví po smyslu, po pocitu, že víme, proč žijeme. Na začátku minulého století K. G. Jung napsal knihu Duše moderního člověka. V jedné z prvních pasáží této knihy čteme následující slova: „*Zhruba třetina mých případů netrpí žádnou klinicky definovanou neurózou, ale pocitem nesmyslnosti a bezcílnosti života. To lze označit za všeobecnou neurózu naší doby*“. Po 100 letech

vidíme, že se moc nezměnilo a že otázka hledání smyslu zůstala. V knize Kazatel jsou vyjmenovány snad všechny hlavní lidské činnosti, ale stále dokola se nepřímou ozývá refrén, jaký to má všechno smysl? Najíme se, něco zažijeme, něco dokážeme a prožijeme pocit štěstí. zplodíme děti a toto vše nám má schopnost přinést pocit štěstí.

Jenže štěstí není nic jiného než chemie. Po běhu nebo fyzické námaze se uvolní endorfiny. Díky serotoninu cítí absolvent vysoké školy hrdost, když si jde na pódium převzít diplom. Dopaminu vděčíme za dobrý pocit, který máme, když uděláme něco potřebného, když prožíváme uspokojení poté, co jsme splnili důležitý úkol. Tedy Kazatel zřejmě našel způsoby, jak doplnit serotonin, dopamin, pokud se trochu hýbal, tak i endorfiny a to mu přineslo pocit štěstí, které k životu nutně potřebujeme, jenže se potýkal s pocitem smyslu.

Jako křesťané bychom možná odpověděli, že náš smysl je Ježíš, nebo víra v něj. To jistě ano, ano, ale co to znamená konkrétně?

Pokusme se hledat odpověď v první kapitole Kazatel. Asi se zná nemožné v této kapitole plnou odpověď najít, ale zkusme to.

Jaká je tedy pravda o životě? Co vypovídá kniha Kazatel? Zmíním dvě základní věci, s tím, že jich je víc.

První výpověď: Jak jsme si již řekli, život je jak dech, jak ranní opar. Víím, že ve dvaceti to tak nevypadá, ve čtyřiceti trochu ano, po padesáti ano a pak už to letí. Z toho plyne první velmi důležité poučení. Představte si, že máte možnost jet na vámi vysněný kout světa. Jediný problém je, že na návštěvu této části světa máte jen pět dní a zároveň nechcete těchto pět dní strávit v neustálém spěchu. Co uděláte? Budete pečlivě přemýšlet nejen kam jet a co vidět nebo zažít, ale i o tom, co nevidět, kam nejít a co není třeba zažít. Tedy čemu řeknete ne, abyste měli prostor a čas vidět, co je hezké. Vííte totiž, že váš výlet je pouze, řečeno s Kazatelem, Hevel, jako ranní opar, lehký dech, jen chvíle. Proto je třeba tuto chvíli moudře využít a pokud to vztáhneme na život, pak hledat, pro co stojí žít a nelitovat, když něco neuvidíme, nezažijeme, nestihneme nebo někým nejsme. Dotaženo do reality – žij naplno svoje rodičovství, čas s dětmi je jak hevel, uteče strašně rychle. Pokud můžeš pomoci druhým, pokud máš sílu pomoci, pomáhej, čas je jak hevel, uteče strašně rychle, jednou budeš rád, že žiješ. Pokud studuješ, studuj, čas studia je jak hevel, uteče strašně rychle, už nikdy nebudeš mít takové možnosti studovat. Pokud nějakým způsobem sloužíš Pánu Bohu, pak to dělej dobře, naplno, dokud můžeš a tvoje zdraví ti to dovolí. Když se modlíme, čteme Písmo, věnujeme tomu těch pár chvil naplno. Problém naší generace je, že jsme všude a nikde, těkáme nežijeme teď a tady, ale tam a všude.

Druhá výpověď: Určitým klíčem k této knize je styl, kterým je psána. Jedná se 1. osobu čísla jednotného, tedy já. V literatuře se to nazývá ich forma, kdy je příběh popisován nikoliv jako stalo se, ale já jsem to zažil. Už v první kapitole čteme předsevzal jsem si, viděl jsem, rozmlouval jsem... v dalších kapitolách je to ještě mnohem patrnější.

Pokud žijeme především kvůli sobě a pro sebe, nemůžeme nikdy najít smysl života. V slavném díle J. W. Goetheho Faust, je jedna krátká věta o čase: „Jsi tolik krásný, prodlí jen“. Goethe tuto knihu psal celý život. Začal jí psát ve dvaceti, pak se k ní

vrátil ve čtyřiceti a dokončilo ji před smrtí ve věku 83 let. Kniha odráží i jeho cestu životem. Mladý Goethe líčí mladého Fausta jako toho, který odmítá jakákoli omezení. Chce cestovat, poznávat, milovat, okusit všechny slasti a jako Bůh překonat všechna omezení. Setká se s ďáblem, dá mu svůj život a řekne mu: *"Když okamžik mne zvlábí k slovu: 'jsi tolik krásný, prodlí jen!' - pak si mě sevři do okovů, ó, pak chci rád být utracen!"*

Ďábel, který se jmenuje Mefistoteles nabídku přijme a Faust skutečně má, podobně jako Kazatel vše, co chce, ale zůstává v něm jakýsi neukojitelný hlad. Nikdy nemá dost.

Na konci života, když Faust spolu se svým autorem Goethem zestárne, se jeho život změní. Místo dobývání dalších úspěchů se věnuje budování hrází a dobývá novou půdu, kde bylo moře, aby tam lidé mohli pracovat. Už nechce být jako Bůh, který nemá žádná omezení, ale chce být jako Bůh, který tvoří a pomáhá. Pokud použijeme mluvu Genesis, kde je popis stvoření, pak Faust podobně jako Bůh, který odděluje vody od souše, zakládá zahrady a usazuje tam lidi, aby na novém místě pracovali. A v této chvíli Faust může podruhé povědět o čase: „Jsi tolik krásný, prodlí jen“. Následně zemře nebo spíše je vzat Mefistotelem. Faust na konci života pochopí, že smyslem není mít, hromadit, ale sloužit, být zde pro druhé, což mu ale nepomůže.

Kazatel nám to v první kapitole neukazuje, ale naznačuje, že život, který se točí jen nebo především okolo nás a našich blízkých, je prázdný. J. P. Sartre napsal, že „peklo jsou ti druzí“. Jenže peklo nejsou ti druzí, peklo je, že když někdo tak usilovně pracuje na dosažení svého úspěchu, tak to naruší jeho vztahy s druhými, protože se je naučil chápat především tak, co pro něj mohou udělat.

Kniha Kazatel neodmítá život, protože život je krásný dar od Boha. Neodmítá krásy života, protože jejich tvůrce je Bůh. Ukazuje nám ale, že život pomine rychle a že naplnění a smysl člověku dá, kdy svůj život vnímá jako možnost sloužit druhým a Bohu. A to se nevyklučuje s užíváním dobrých Božích darů. Jen to není cíl.

Už v první kapitole Kazatel můžeme vidět slabé záblesky Ježíšových slov: *Nemějte tedy starost a neříkejte: Co budeme jíst? Co budeme pít? Co si budeme oblékat? Po tom všem se shánějí pohané. Váš nebeský Otec přece ví, že to všechno potřebujete. Hledejte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno.* Mt 6, 33 Ježíš vlastně říká, nedělejte si starosti s tím, co Kazatel nazývá doslova vánekem. Na tom život nestojí. Místo toho hledejte především Boží království. Nemělo by se ale vynechat slovo především? Nemáme hledat je a pouze Boží království? Neměli. Žijeme na tomto světě. Ale jde o to, že pokud máme věci Božího království na prvním místě, to pak určuje vše další. Naši práci, naše vztahy, naše priority, naše rozhodování naše všechno. Najednou pak vidět, slyšet, zažít, užít, jíst, pít už není cíl, není smysl, ale příjemné osvěžení, na kterém ale nestojí smysl mého života. A tehdy mohu prožít, že jsem vlastně spokojený.

Tři otázky na závěr

1. Život je krátký, je jen vánek, čím ho skutečně chceš naplnit a čím ho naplňuješ?

2. Žiješ pro druhé a to nejen ve svém rodinném kruhu?
3. Jak se projevuje, že máš Boží království na prvním místě?

Skupinky

Otázky do skupinek

1. Jak na tebe působí první kapitola knihy Kazatel?
2. Zažil jsi už někdy pocit, že i tvůj život je jen „ranní opar, dech“ (hevel)? Uvědomil sis to někdy u jiných lidí nebo při nějaké příležitosti, akci? Jak jsi reagoval? Změnilo to v něčem tvůj přístup k životu?
3. V textu zaznělo, že je třeba se učit, abychom to, co děláme nebo periodu života, ve které jsme, dělat, prožívat plně, protože tato perioda rychle uplyne (čas je jak hevel). Proč a jak se ti to daří? Proč se o nás říká, že jsme roztěkaná (nepravdivě řečeno multitaskingová) generace? Vnímáš to tak? Co s tím?
4. Jedním z klíčů pochopení Kazatele je „ich forma“. V kontextu knihy to může znamenat soustředění se jen na sebe, které v posledku nemůže člověku dát smysl, pouze mu dát pocit štěstí. Komu, mimo své rodiny, pomáháš a jak se ti to daří? Pro co vlastně žiješ?
5. Jak rozumíš Ježíšovým slovům o hledání Božího království? Proč ho máme hledat „nejprve“?
6. Kdy jsi naposledy zažil pocit smysluplnosti a korespondovalo to nějak s naším textem?

Kazatel 2

Martin Běle

Videozáznam
Šalamounův experiment | Martin Běle

Kázání

Píše se rok 1965, bouřlivá doba, ve které se otřásají kulturní a etické hodnoty, které do té doby byly samozřejmé. Zejména mladí lidé rebelují proti zavedeným pořádkům ve jménu svobody. V červnu vydává skupina Rolling Stones písničku, která se během několika týdnů stane obrovským hitem, a to i přes to, že jí rádia zprvu odmítají vysílat. Ta písnička se jmenuje: I Can't Get No Satisfaction. Nedostává se mi žádného uspokojení. Jistě jí znáte. Je tam takový výrazný kytarový riff. Proč se ta písnička v létě 65 stane takovým hitem? Protože rezonuje se zkušeností mladé generace šedesátých let. Mluví totiž o nespokojenosti s tím, co člověk prožívá, co se mu nabízí jako ten normální, správný život...

„Lidé už objevili všechno, jen ne to, jak mají žít.“ To jsou slova Jean Paula Sartra...

A jsou to také slova nikoliv nepodobná slovům knihy Kazatel nad níž - již podruhé - budeme společně přemýšlet.

Minule David kázal na první kapitolu, která je úvodem celé knihy. A autor knihy si hned v úvodu - podobně jako Sartre a Stouni - stýská, když přemýšlí o životě.

Zatímco Sartre si stýská nad tím, že nevíme jak žít. Autor knihy Kazatel si, možná podobně jako Rolling Stones, stýská nad tím, že ať uděláš, co uděláš, ať prožiješ co chceš, všechno je jen Pomíjivost, samá pomíjivost... Všechno je - vzpomeňte si na minulé kázání - hevel (hebr.) - ten vánek, který zafouká, a je po něm....

A Kazatel se ptá: **Jaký užitek má člověk ze všeho svého pachtění?**

Jinými slovy: Co z toho mám? Co z toho člověk má, že žije svůj život, že se o něco snaží, že něco prožije, že něco získá...? Ta otázka zní trochu prospěchářsky, ale uvědomme si, že Kazatel píše z pozice člověka, který už má všechno. Dosáhl všeho a dopřál si vše, co si v jeho době mohl člověk chtít dopřát, dostal se na vrchol, ale na tom vrcholu se rozhlédl do všech stran a zjistil, že to je hevel... Jeho otázka proto není prospěchářská, ale spíše existenciální. Znamená spíš: Jaký to všechno má smysl? Za čím se vlastně ženeme, když je to jen hevel? Když na všechno v lepším případě zůstane pouhá vzpomínka?

A dnes nás čeká 2.kapitola. V ní Kazatel pokračuje tím, že tu otázku **“Jaký užitek - jaký smysl?”** míří do konkrétních situací. Všimněme si: postupuje skoro jako moderní vědec. Provádí pokusy a pozorování, aby z toho vyvodil závěr. Tak si přečtěme první 3 verše:

1 Řekl jsem si v srdci: Nuže, teď to zkusím s radovánkami a popřeji si dobrého.
A hle, také to je pomíjivost! **2** O smíchu jsem řekl: Je to ztřeštěnost, o radosti pak:
Co to provádíš? **3** Usmyslil jsem si, že své tělo osvěžím vínem, ačkoli mé srdce

tíhne k moudrosti, a že se chopím té pomatenosti, dokud nezjistím, co dobrého pod nebem mají lidští synové z toho, co konají ve vyměřených dnech svého života.

Tak to první, co zkusí, jsou radovánky. Těžko říci, co tím konkrétně myslí, ale nejspíš jde o všechny možné dobré věci, které člověka baví, ze kterých se těší. Prostě dopřává si radost život. Nehledejme za tím něco zlého. Jsou to dobré věci - mohli bychom říct dary od Hospodina.

Kazatel si toho všeho dopřává v míře více než hojné.

No, a o tom něco víme i my. Žijeme v době, kdy si i obyčejný člověk může dopřát to, co bývalo výsadou králů nebo těch nejbohatších. Jídlem počínaje, různými zážitky konče.

Zábavní průmysl je obrovsky prosperujícím odvětvím. Filmy, seriály, muzika, dovolené, zážitky, adrenalinové sporty a různé hry. Pak je zde fenomen počítačových her - někde jsem četl, že to je ještě větší byznys než celý filmový průmysl.

To vše je dnes pro nás naprosto samozřejmou součástí života.

A pozorování autora knihy Kazatel? Pomíjivost - marnost. Nejde o to, že by to bylo špatné. Ale pokud očekáváme, že zábava, zážitky a různá potěšení, dávají našemu životu smysl, pak se mýlíme cílem. Je to hevel - jenom vánek, který dnes tu je a zítra mizí a zůstane tak maximálně ve vzpomínkách.

Práce

Pojďme dál: Někdo by mohl se zvednutým ukazovákem mentorsky pronést:

Nejdřív práce a pak zábava. **To nejdůležitější je přece práce.**

Však také tímto směrem Kazatel postupuje, když říká:

Podnikal jsem velkolepá díla, postavil jsem si domy, vysázel vinice, založil si zahrady a sady a v nich vysadil kdejaké ovocné stromoví, zřídil jsem si i vodní nádrže pro zavlažování lesních porostů.

Šalomoun byl velkým stavitelem. Zde zmiňuje stavbu domů, zahrad, vinic, vodních zavlažovacích nádrží.

Možná bychom řekli, že to je to pravé. V tom je smysl života. K tomu ostatně došel i starověký Gilgameš, který umírá s vědomím, že on je sice smrtelný, ale jeho dílo nikoli...

Popravdě, já si velice vážím pracovitých lidí. A obdivuju svých několik kamarádů, kteří vedle svého náročného zaměstnání, kdy třeba vedly firmu, postavily dům...

Jeden z nich vyniká: Postavil dům na samotě u lesa, a na velkém pozemku

udělal naprosto fantastické dílo. Kromě krásného lesoparku, vystavěl docela velký rybník lemovaný kamenným břehem porostlým vodními rostlinami. To byly stovky nákladáků, které odvážely bahno a hlínu, aby mohl vzniknout krásný, čistý rybník s důmyslnou regulací vodní hladiny... Obdivuhodné dílo, které s manželkou udělali vedle svých náročných zaměstnání.

Já toto obdivuji a také jsem jim vděčný, protože když jsme bydleli v Písku, nechávali nám po dobu několika let, celý ten objekt s velikým oploceným pozemkem na jeden letní týden k odpočinku. To bylo od nich opravdu velkorysé.

Šalomoun byl velký stavitel. A postavil nejen to, co je zde vyjmenováno, ale dokázal to, co nedokázal ani jeho otec David - postavil chrám. Obrovské dílo k Boží slávě...

Je tedy práce tím, co nepomíjí, co dává našemu životu smysl?

Kazatel se k tomu zatím nevyjádří. Udělá to později...

...Od zábavy a potěšení, přes práci a budování se dostává k vlastnění. K vlastnictví:

Nakoupil jsem si otroků a otrokyň a měl jsem i doma narozenou čeled, stád skotu a bravu jsem měl víc než všichni, kdo byli v Jeruzalémě přede mnou. Nahromadil jsem si také stříbro a zlato a zabral i vlastnictví králů a krajin; opatřil jsem si zpěváky a zpěvačky i rozkoše synů lidských, milostnice.

Mluví se zde o majetku a bohatství... Spousta lidí vidí smysl života v jeho hromadění. Veškerou svou tvůrčí energii, čas, celoživotní zaměření nasměřují k tomu, aby získávali majetek. Proč?

Protože peníze a majetek nám umožní zažít to, co bychom bez nich nezažili? Ano. Protože nám dávají nějaké jistoty přežití? Možná.

Tady jsme ovšem na velice tenkém ledě, protože velice snadno můžeme sklouznout k tomu, že důvěru v Boha zaměníme za důvěru ve své prostředky. A je třeba si přiznat: Ani my - věřící lidé nejsme před nebezpečím lásky k majetku a k penězům imunní. Stejně tak je tomu ovšem i s tou prací a zábavou. Obojímu také můžeme otročit jako nějaké modle.

Zajímavé mi přijde, že v tom výčtu vlastněných věcí jsou i lidé. Žel, mocní lidé podléhají pokušení - vlastnit lidi kolem sebe. To vlastnění mívá různou podobu:

Co je svět světem, Putin a jemu podobní, posílají lidi na smrt, jen aby

vyhověli svým ambicím. Chovají se tak, jakoby ty lidi vlastnili.

Samozřejmě se dovolávají zájmů svého národa, božského poslání a pod.....

Touha vlastnit ovšem nemají pouze mocní tohoto světa... Přijde mi, že když se dva lidé berou, že si to tak někdy vykládají, že svatebním slibem toho druhého začnou vlastnit. A z toho pak pramení mnoho bolesti, nespokojenosti a manželských krachů... Možná není až tak šťastná ta formulace svatebního slibu, kdy snoubenci říkají „Beru si tě...“ Mnohem lepší je říct „Vydávám se ti“.

Člověk, který chce druhého vlastnit na to může jít i jinak. Třeba si jej zavázat, získat vliv a moc nad druhým člověkem nějakým darem nebo laskavostí. Miluju filmovou adaptaci Puzzova románu Kmotr. Fantastický příběh. A víte jak začíná? Marlon Brando v roli Víta Corleoneho - přijímá během svatby své dcery návštěvy a skoro jako starozákonní soudce řeší jejich problémy a nespravedlnosti. Slíbí jim pomoc s podmínkou loajality, a s tím, že se možná někdy stane, že budou muset pomoci i oni jemu.... Svou ochranou a svou pomocí si ty lidi vlastně přivlastnil.

Jiný příklad: Vzpomeňme na mnohé případy zneužívání. Mladí sportovci, děti v ústavech, v různých kulturních kolektivech, a žel i v církvích, se mnohokrát staly oběťmi sexuálního zneužití. Ale za tím zneužitím bývá ještě něco jiného než jen nějaká úchylná sexuální touha těch zločinců. Bývá to touha mít navrch - mít moc nad člověkem, užít si tu moc...vlastnit jej...

Pak tam Kazatel zmiňuje ty milostnice. Víme z První královské, že Šalomoun měl celkem 700 kněžen a 300 ženin. Obrovský harém. To je možná sen kdejakého muže, který místo opravdové lásky, chce spíš vlastnit a dokazovat sobě i druhým jaký je borec. Harém mít dnes nelze, ale lze partnery střídát, a dokazovat si tím svou hodnotu...

Kazatel pokračuje takovou rekapitulací svého vědeckého pozorování.

9 Stal jsem se velikým a předčil jsem všechny, kteří byli v Jeruzalémě přede mnou; nadto při mně stála má moudrost. 10 V ničem, co si žádaly mé oči, jsem jim nebránil, svému srdci jsem neodepřel žádnou radost a mé srdce se radovalo ze všeho, za čím jsem se pachtil, a to byl můj podíl ze všeho mého pachtění.

A teď si všimněme těch slov: mé srdce se radovalo ze všeho, za čím jsem se pachtil. Vše o čem mluvil, zpravidla přináší nějakou radost, nějaké potěšení a člověk by si mohl říct, OK, tak to je to, proč žiju. Jenže kazatel vzápětí říká:

11 I pohlédl jsem na všechno, co bylo mýma rukama vykonáno, na své

klopotné pachtění, a hle, všechno je pomíjivost a honba za větrem; a žádný užitek z toho pod sluncem není.

Jeho pozorování a závěr je alarmující: Marnost, pomíjivost, honba za větrem. Ať už jde o radovánky a zábavu, nebo o práci a budování, nebo o vlastnění a honbu za majetkem. Všechno je hevel a honba za větrem.... Kdybychom tu druhou kapitolu četli dál - na to ale dnes nebude čas - dočetli bychom se tam i to, jak Kazatel dochází k závěru, že moudrý nebo hlupák dopadnou stejně... A výsledek jeho úvah? začal jsem nenávidět život, protože - jak píše - zošklivilo se mi, co se pod sluncem děje. To vše je pomíjivost a honba za větrem.

Dosáhl všeho, měl všechno, dopřál si všeho a nakonec nenávidí život...

...Tak, co s tím? Problémem série výkladů knihy Kazatel je, že kniha je psaná jako celek, který směřuje k nějakému konci, k nějakému rozuzlení - vyhodnocení. David už o tom mluvil minule. My jsme dnes teprve u druhého dílu a nelze brát téma těm, kdo budou kázat příště.

Zkusme se proto na tu marnost a pomíjivost podívat z úhlu jiných Biblických textů, které se našeho tématu dotýkají. Vybral jsem dva. Nejprve text ze samotnému počátku. V knize Genesis totiž čteme o důvodu proč je život takovou marností.... Čteme tam o pádu prvních lidí a o tom jaké prokletí, které tento pád přinesl.

Doslova tam čteme: *Kvůli tobě nechť je země prokleta; po celý svůj život z ní budeš jíst v trápení. 18 Vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny. 19 V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátíš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátíš.*"

Vidíte tu marnost lidské práce, ale nejen práce, ale vlastně celého života?

Vidíme tu pomíjivost všeho a tu smrtelnost, která postihne nejen Adama, ale i všechny Adamovy potomky - včetně nás? Hevel - Marnost, pomíjivost, a dokonce smrtelnost - to je důsledek toho, že člověk řekl své NE Bohu.

Člověka něco ho baví, něco se povede - má radost, ale jak dlouho? Hevel. Nebo něco shromáždí, a může toho užívat k dobrému, ale pak přijde někdo po něm, kdo si toho, co vybudoval moc neváží a přijde to v niveč. Pomíjivost...

Ať se nám daří jako Šalomounovi, a dosáhneme nějakých úspěchů - což je jistě skvělé, nebo se nám nedaří - obojí je nakonec marnost.

Nakonec i život sám pomine. Prach jsi a v prach se navrátíš. Jen se podívejme na náhrobní kameny těch, kdo tu byli třeba pár desítek let před námi. Co po nich zbylo? Tak jak mizí ty nápisy na kameni pod lišejníkem, tak mizí vzpomínky pamětníků... Hevel.... Člověk je jen vánek pouhý, i

kdyby pevně stál - řečeno se žalmistou.

A kniha Genesis k tomu dává vysvětlení: To vše je důsledkem lidského pádu a hříchu. Včetně té smrtelnosti...

Ale to není poslední slovo. Ani hřích, ani marnost a pomíjivost a dokonce ani smrt nemají poslední slovo. Poslední slovo má Evangelium. Radostná zpráva, která mluví o Božím řešení naší marnosti...

A to už se dostáváme k tomu, co jsme četli na začátku v Listu Římanům 8. kapitole. Pavel píše, že tvorstvo bylo vydáno marnosti... Ale pak čteme:

Trvá však naděje, že i samo tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích.

Ta marnost, pomíjivost a zánik nemají konečné slovo, protože celé tvorstvo bude vysvobozeno z toho otroctví zániku a bude uvedeno do slávy... To mluví o věčnosti, ve které dojde k definitivnímu překonání té marnosti.

A pak mluví o Kristu, který byl za nás obětován, a o tom, že tento Kristus, který za nás zemřel, je vzkříšen a přimlouvá se za nás. Vše co udělal, a co dělá i nyní, dělá v náš prospěch... To je evangelium. Je to zpráva o tom, že nás, slovy Pavlovými, nic nemůže odloučit od Boží lásky.

A teprve v perspektivě evangelia život začíná dávat smysl. Potýkáme se s marností? Ano. Potýkáme se s hříchem? Jistě. Potýkáme se se svou smrtelností. Ano.

Ale je to Bůh, který v Kristu zlomil tu moc marnosti a dal našim životům význam a smysl. Marnost a smrt nezvítězí. I když se s nimi budeme muset prát až do konce, i když skončíme v hrobě - nebude to naše konečná stanice. Tou je věčnost s Bohem a jeho stvořením!... A tato perspektiva věčnosti dává našim životům smysl!

Začínal jsem slovy Jeana Paula Sartra „Lidé už objevili všechno, jen ne to, jak mají žít.“ Má pravdu. My jsme to, jak máme žít, neobjevili. Bylo nám zjeveno. Vidíme to na Kristu.

Rolling Stones zpívali, že nemohou najít uspokojení. O tom něco věděl i Augustin, když ve svém vyznání píše ta známá slova: neklidné je naše srdce, dokud nespočine v Tobě... Dívejme se na Ježíše, jak trávil čas v modlitbách se svým Otcem. Sledujme, jak jeho srdce bylo spojeno s Otcem. A my, díky tomu, co Ježíš vykonal, můžeme v Boží náruči spočinout i my - tak jako spočine nespokojené a ubrečené dítě v náruči svého rodiče.

Pavel v tom textu Římanům píše, že jsme přijali podobu jeho Syna. My se tedy nemusíme jen dívat na Ježíše, ale neseme podobu jeho Syna. Chtějme mu tedy být podobní. Budme mu podobní v tom jak přemýšlíme,

jak jednáme s druhými. To neznamena kopírování toho co dělal Ježíš. Znamená to život v jeho duchu. Však i to Pavel píše, že máme Ducha svatého. Tak žijeme v Duchu svatém a nesme Ježíšovu podobu. Budeme se i tak potýkat s marností? Ano, ale v tom podstatném máme jednu pro vždy darované vítězství a spolu s ním i smysl. Amen

Požehnání

1 Korintským 3, 11–14

11 Nikdo totiž nemůže položit jiný základ než ten, který už je položen, a to je Ježíš Kristus. **12** Zda někdo na tomto základu staví ze zlata, stříbra, drahého kamení, či ze dřeva, trávy, slámy – **13** dílo každého vyjde najevo. Ukáže je onen den, neboť se zjeví v ohni; a oheň vyzkouší, jaké je dílo každého člověka. **14** Když jeho dílo vydrží, dostane odměnu. **15** Když mu dílo shoří, utrpí škodu; sám bude sice zachráněn, ale projde ohněm.

Skupinky

Otázky do skupinek

1. Kniha Kazatel působí jako kniha v níž starší a zkušený člověk předává zkušenosti někomu mladšímu. Měl jsi nebo máš někoho (nějakého moudrého starce nebo kouzelnou babičku), kdo ti předává zkušenosti? Mluvte o nich, jak a čím vás ovlivnili a ovlivňují.
2. Kazatel zkoušel hledat smysl v zábavě, práci a nebo vlastnění. Kdyby žil v dnešní době, co by to konkrétně znamenalo?
3. Zažil jsi někdy pozdější pocit prázdnoty a nespokojenosti, když jsi něco pěkného prožil nebo něčeho významného dosáhl? Máš zkušenost s hevel?
4. Zažili jste někdy něčí snahu „vlastnit“ druhého člověka (mít moc nad člověkem)? Pokud jste to zažili na vlastní kůži, jak jste s tím bojovali? (Pokud o tom chcete mluvit)
5. Jak konkrétně odrážíš podobu Božího Syna? (Ř 8)

Kazatel 3

David Košťák

Videozáznam
Prchavá věčnost | David Košťák

Úvodní Poznámka:

Kázání nepíšu doslova, připravuji ho v ruce. Níže je tedy pouze nástin kázání, doporučuji spíše shlédnout nahrávku na YouTube.

Kázání

Kazatel 3,1-8

Probíráme knihu kazatel. Dnes třetí kapitola téma času a věčnosti. Uvidíme 2 problémy.

Nejprve ale úvod:

Point jasný - **všechno má svůj čas**

V životě přichází chvíle, kdy je čas pracovat přesčas a kdy je zase čas odpočívat být s rodinou. Je čas studovat a čas školu nechat a jít pracovat. Je čas děti podporovat ale také čas jim dát prostor a nechat je, aby si svoje bitvy vybojovali sami.

No jo, jenže umíme ten čas poznat?

- děláme v tom chyby
- Často nevíme

Navíc

- Spousta z těch věcí na nás spíš přichází.

Nakonec hned to první – čas rození a umírání.

Rození snad ještě, ale umírání?

Nevíme, kdy přijde, nemáme pod kontrolou

čas plakat i čas smát se //to si většinou nevybereme

Vždy si uvědomím, když onemocním.

To jsem si neplánoval.

Ale teď je čas se léčit a já s tím nemám nemůžu nic dělat.

I když teď se to teda nehodí.

Všechno má svůj pravý čas – jak ten čas ale poznat?

A co s tím, že nemám kontrolu?

9-15

Je tady krásny nadějný verš 11a

Bůh stvořil ten svět dobrý

Celé dobře naplánoval.

Touha po věčnosti, po něčem víc než jenom tady a teď X nevystihneme.

Smysl uniká.

1. Problém

Co Bůh činí, zůstává navěky
ale lidé to nevystihnou.

Bittersweet – je to fajn, ale s pachutí

16–22

Bůh bude soudit (právo - svévole)

Možná

Protože, co my víme?
Nakonec, kdo ví, jak to bude

Mezi lidmi a zvířaty není rozdíl. Stejně umírají. Lidé pomíjí úplně stejně.

Tahle myšlenka je část Bible? To je podklad kázání.
On v tom nemá jasno X Mluví o soudu, pak ho najednou zpochybňuje
//možná jde o jeho samotné tápaní

Anebo ještě mnohem víc jde o záměr:
Kniha kazatel se snaží narušit naše jistoty. Narušit nám náš pocit kontroly.
Konfrontovat nás, abychom se zamysleli nad tím, na co v životě spoléháme. Zde končí, v té konfrontaci. S vyřčenou otázkou pro nás.

První problém: Ty nevíš, kdy je čas... Ty nevystihneš smysl, kde je začátek
Druhý problém: A co ty víš, co přijde po tvé smrti?
Tak na co tedy vlastně v životě spoléháš?

Odpovědi

Druhý problém
Proč vlastně věříme ve Vzkříšení?
Kristus zemřel jako první. Skutečně zemřel,
probodli mu bok a dva dny ležel v hrobě.
Ale pak se zjevil
Dotýkali se ho
Až se nakonec zjevil 500 najednou.
Ti o tom vydali svědectví.

Věříme, že vstaneme z mrtvých, protože se to už stalo. Protože Kristus vstal. Jestliže jsme v něj uvěřili, uvěřili že v jedině v něm naše naděje, pak máme podíl na té věčnosti. Přijali jsme Ducha svatého, Ducha Kristova. A ten tentýž Duch nás obživí.

A co prakticky v životě teď?

První problém My nevystihneme ani začátek ani konec díla .

X Bůh ano.

Tudíž se potřebujeme nějak napojit na Boha
Je to možné?

Gal 5, 25n + 6,7–8

To o co jde, je nechat se Duchem řídit. Zasévat pro něj.
Jak se to dělá?

Pavel a Barnabáš – začátek modlitba, půst, bohoslužba (viz Skutky 19)

Možná to, k čemu tě Bůh bude volat bude něco velkého
Možná prostě dobře vychovávat děti a být milý na kolegy
Jedině Bůh ví, jaká dílo zůstane na věčnost

Ale tak či tak tím prvním krokem je půst a modlitba

Nechat se vést Duchem nejde samo.

Moje přirozená tendence – všechno stihnout. Všechny povinnosti a narvat si toho do kalendáře ještě víc.

Anebo prostě – nový díl seriálu, jdu koukat.

Je velmi jednoduché nechat se zavalit vnějšími podněty – jenže ne to, co činí člověk, ale to co dělá Bůh zůstává navěky.

Shrnutí

Jak můžeme mít podíl na věčnosti?

1) Jak můžeme dělat, co přetrvává? 2) či sami mít věčný život.

Podíl na věčnosti máme skrze Ducha Kristova, Ducha svatého.

A to jak v budoucnu.

Tak i nyní, můžeme se nechat Duchem řídit. Prvním krokem bývá půst a modlitba.

To, co činí Bůh to zůstává navěky. A jestliže se necháme vést Duchem, pak můžeme být součástí tohoto věčného díla. Tak tuhle příležitost nepropásněme.

Skupinky

Otázky do skupinek

1. Kazatel 3 kapitola začíná tím, že všechno má svůj čas. Jenže to těžké bývá najít, kdy je ten čas na co... Máte toho hodně? "Nestiháte" anebo máte čas? Dává vám smysl to, do čeho dáváte čas?
2. Daří se vám se někdy zastavit? Ať už na osobní ztišení s Bohem, či obecně zpomalit ve shonu?
3. To, co dělá Bůh, přetrvává na věčnost. Jeho dílo vydrží. I proto dává smysl hledat, kde a jak chce Bůh (skrze nás) jednat. Máte pocit, že vás k něčemu Bůh volá? Ať už je to něco, co nyní děláte (rodič, vaše práce), anebo o čem ještě do budoucna přemýšlíte.
4. Na Božím působení ve světě můžeme mít podíl tím, že se necháme řídit Duchem. Co to ale podle vás znamená? Co to všechno obsahuje?
5. Kazatel vyjadřuje pochybnosti o věčném životě. Máte také někdy podobné pochybnosti? Jakou roli ve vašem životě hraje naděje na věčný život?

Kazatel 4

Ondřej Novák

Videozáznam

Kazatel - 4. kapitola | Ondřej Novák

Kázání

Rád bych se s vámi zamyslel nad několika verši ze 4. a 5. kapitoly. Musím říci, že když jsem si tohle kázání připravoval, obcházel mě deprese.

Ano, snažil jsme se pochopit a přežvejkat těch pár veršů z Kazatele, ale na mysl mi přišel jen verš jednoho ze sochařů Čím jiní moudří, já jen hloupnu zas.

Ano, kniha Kazatel je na jednu stranu úžasná studnice moudrosti pro lidi, kteří mají moudrost věků i pro ty, kteří začínají poznávat svět. Ale co pro nás. Lidi ve středním až starším věku, pro než jsou kontury života, jako když střelí---? Jaké záhady života? Co je jako ukryto za oponou života? Možná tak nepořádek, který si tam tam zakopnul, abys ho nemusel uklízet! A co když tam za zástěnou vezdejšího světa cení zuby nicota?..... a nám strachy drkotají zuby....? A Kazatel se nebojí tomu nepojmenovatelnému podívat na zoubek....

Dříve než začnu s výkladem části 4. a 5. kapitoly, rád bych se zastavil u dvou věcí. Za prvé je to forma jak a proč byl tento oddíl napsán, tak jak je ve 4 kapitole a 5. zaznamenán. Tyto kapitoly Kazatele nám předkládají několik velmi zajímavých témat. Když se na ně pozorně zaměříme, uvidíme překvapivou linku. Jakoby šlo o otázky. A kde je odpověď? Odpovědi na tyto otázky si mohla odpovědět skupina diskutujících. Proč? Některé názory a myšlenky se zcela vychylují od všeobecně přijímaným Biblickým předporozuměním. To jak jsou chápány základní pojmy v biblickém textu a jak daný text interpretujeme v celkovém kontextu Písma. Právem se můžete ptát.

Například to, že v Písmu jasně přijímáme to, že: život je lepší než smrt. To že ten kdo je utlačován je oběť a utlačovatel je tyranem. To že lenost je hřích a pracovitost je ctností atd.. Pisatel to vše staví na hlavu a snaží se, aby posluchači znovupřijmuli a prožili tyto pojmy, za kterými se ukrývá určitá skutečnost. Nebo alespoň rozkolísat obecně přijímané představy a znovu si je ztotožnit. Nejde o relativizaci obecně přijímaných skutečností, ale jde o to, zda víra v Jediného Boha - a Toho, který přijítí má - a který v Kristu přišel - je modním doplňkem nebo skutečností, která podmaňuje náš život. Skutečnost Spasitele, který není a ani nemůže být volitelným doplňkem, ale Souputníkem na našich cestách životem. Jednou se nám stává Mlčenlivým Posluchačem jindy Pastýřem, který nás vede tam, kam se nám nechce, ale kam se přesto s důvěrou vydáváme.

Je možné si představit, že poté, co tyto úryvky někdo přednesl svým posluchačům, následovala diskuze. Tedy nejde zde o ucelené názory či proklamace, ale o pocity, které přednášející předhazuje svým posluchačům, kteří o nich mohou diskutovat. Ne na základě logických argumentů - ty jsou zde zcela podružné, ale na základě životních situací, které se odehrávají v čase, kontextu a a příběhu jednotlivých aktérů těchto zamyšlení. Jakoby se tu jednalo se o studijní materiál. Nad čím asi tak Židovští zbožní chlapi přemýšlely přibližně v roce 175 před Kristem. Je to možná odvážné tvrzení, ale posoudíte sami.

Za druhé je to dobový kontext které nám čtvrtou kapitolu zarámují do doby, kdy byl napsán. Má se za to, že tento oddíl je z doby, kdy se Judea potácela mezi politickými vlivy Seleukovské říše a sousední egyptské říše Ptolemaiovců. Část židovské populace přestala Židovskou víru praktikovat a naopak vehementně podporovala helenizaci společnosti jako něco moudřejšího a smysluplnějšího a službu jedinému Bohu považovala za poněkud nemoderní doplněk či dokonce za něco překonaného. Nakonec Řecké myšlení je jeden ze tří pilířů Evropská civilizace. Koexistence těchto dvou mohutných zdrojů našeho moderního myšlení zpočátku nutně provázelo mnoho konfliktů a mocensky mělo v této době navrch helénské vidění světa. Část elit se později dokonce přiklonila na stranu Antiocha Epifana. Antiochos Epifanés dorazil se svou armádou do Jeruzaléma a zcela zakázal židovské náboženství – zamezil vykonávání kultovních úkonů v Chrámu, zakázal zachovávat Šabatu, obřizku i čtení a studium Tóry. Vyznávající Židé byli dokonce násilím nuceni k tomu, aby se účastnili obřadů pro helénské bohy. Zbožní Židé hledali útočiště stranou od centra dění, mnohdy v utajení v malých domácích skupinkách. Možná zde můžeme najít prameny chlapských skupinek na 13.)

Kazatel 4

A obrátil jsem se (znovu)
a viděl jsem všechen ten útisk,
který se děje pod sluncem .
Hle, slzy utiskovaných
a není (nikdo),
kdo by je utišil.

Absence útěchy

Nářek a naříkání patří do lidského života. Nedokáží to zobecnit, ale asi patrně každý byl konfrontován se situací, jako v mém životě, když nastalo pár okamžiků, kdy jsem si řekl sám sobě. Již nikdy nebudu šťastný, můj život sice neskončil, ale to co se stalo nelze odestát, navždy mě to změnilo a je veta po po radostném očekávání příštího. A ejhle, ano, nejsem jako jsem byl, ale kdo je? Po ráně zůstává hluboká, ale zacelená jizva. A těším se z toho, co život přináší... Nářek, smutek a duševní bolest jsou součástí našeho vezdejšího bytí. Zármutek a bolest by měla sama odeznít a nemá valné ceny se to snažit urychlit. Vlastně je to špatně, vždyť v nářku můžeme vylévat své srdce, padnout až na dno lidského bytí a setrvat tam tak dlouho než se sice stále bolestně a s jizvou, ale již smířeně navrátíme k běžným povinnostem. V našem textu jde patrně o dějinnou situaci v které se nacházel Israel. Praktikující víra je pronásledována, represe se stupňují. Zbožní lidé jsou terčem posměchu a pohrdání. Nakonec je biblická zbožnost postaveni i mimo zákon. Nesnažme se cítit tak, jak se jednou budeme cítit v Nebi! Vezejší život prostě bolest přináší. Na druhou stranu, nebojme se před Bohem i blízkými lidmi vyjádřit bolest, únavu, ztrátu smyslu. Není to známka slabosti, ale reality. Lze to lépe vyjádřit, než textem z Příslíví textem I při smíchu občas bolívá srdce.?

V rukou jejich utiskovatelů je moc
a není (nikdo),
kdo by je utišil

Druhá repetice o absenci útěchy, se netýká Kazatele, ale překvapivě těch, kteří jsou utlačující. Takže v tomto textu jde také překvapivě o bezútěšnou situaci toho, kdo sám zlo koná. Kazatel zde odkrývá, že i ten, kdo utlačuje druhé, je deformován, stejně jako ten, kdo pod tímto útlakem trpí. Je zde zvýrazněn veliký apel na to, abychom si nezveličovali naše nepřátele. I oni jsou jen obyčejní lidé. Tak jako my i oni mají své sny a vnitřní motivy činů, které konají. Hospodin je Pánem i těch nositelů nejhorších skutků. Kazatel je neomlouvá, ale odkrývá jejich bídu. Bída je sestrou úzkosti a tyto naše dvě sestřičky věrně putují s naším vezdejším životem. Opět, je to taková disharmonie, až si říkáme: Myslel to Kazatel vážně? Tak jsme si rozdělili role, někdo mi ubližuje a ten, kdo mi ublížil tím trpí a já ho mám snad utěšovat?

Každý z nás je ten, kdo se na jednu stranu dostává pod tlak nepříznivých okolností, mezilidských konfliktů a strachu z neúspěchu. Na druhé straně pak i svým jednáním přivádíme druhé pod tlak svých nároků nebo jednání. Ať si ti uvědomujeme či nikoliv.

Chválil jsem mrtvé,
kteří již zemřeli,
více než živé,
[než] ty, kteří ještě (až do nyní) žijí.
A lépe než oběma je tomu,
který ještě není,
tomu, který nevidí zlé skutky,
jež se pod sluncem dějí

Následující verše nám v mnohém na první dobrou připomínají knihu Jób. Jsou tu však zásadní rozdíly. Jób mluví pouze o sobě, mluví subjektivně. Kazatel tu zobecňuje – což potvrzuje domněnku, že jde o námět pro diskuzi a ne o názor pisatele. Ten druhý a zásadní rozdíl je v tom, že Jób touží, aby umřel v luně matky. Je to tvrdé, bolestné, potvrzuje bídu Jóbovi situace, ale v rozdílnosti textu Kazatele nacházíme odrazový můstek pro následující myšlenku o smyslu práce.

Totíž, když Kazatel říká, že nejlépe je na tom ten, kdo se ještě nenarodil, kdo je vlastně ještě na houbách – před pomyslnou startovní čarou života. V této myšlence je vlastně i naděje, že ten kdo přijde po něm, se bude mít lépe než Kazatel. Totíž ten, který se narodí po těchto složitých dějinných událostech, bude mít možnost stát tváří v tvář lepším životním okolnostem. Nesvoboda, útlak a absence útěchy mají hrozivý dopad na všechny bez rozdílu a byly nepochybně skutečnostmi světa, v němž Kazatel žil, ale často i skutečnost života, kolem nás.

Kazatel se v tom ztrácí. Nejde zde o odmítnutí života, jako Božího daru, ale o smutek z konkrétní životní situace. Je to bezradnost nad tím, že svět, který Bůh stvořil, není dobrý.

A proč? Zkrátka protože co se zrodilo, spěje ke smrti. Dobré jsou jenom ty skutečnosti, které jsou bez počátku i konce, tedy logické myšlení a rozumové pochopení. Tento Svět, který byl stvořen, nemůže být dobrým, protože tím pádem musí mít – a má - i konec... Je to v souladu s tím, jak Řecké myšlení a spekulativní pravda ovlivňovala v době helenismu a v určitém smyslu i vysvětlovala Biblickou

představu světa a prvotního hříchu. Nutno dodat – tedy - rozhodl jsme se dodat – že v Písmu je svět dobrým, právě proto, že má počátek v Božím stvořitelském činu. I pravda zjevená v Kristu Ježíši je pravdou, která se zjevuje v příběhu. Odehrává se tedy v čase, v kontextu a v činech které ovlivňují přítomnost, minulost a až do konce věků bude ovlivňovat i životy a příběhy s nimi spojené, které ještě nenastaly....Je to dech beroucí a pro logické myšlení bláznivý příběh Spásy, který každý křesťan přijal jinak, ale přesto stejně

A viděl jsem všechno snažení a veškerý úspěch/zdar konání,
zajisté pro ně člověk žárí na svého bližního; také to je absurdita a honba za větrem .
Blázen skládá své ruce [do klína],
a (přesto) dostává své živobytí.
Lepší (je) dlaň plná odpočinku,
než náruče plné snažení a honby a větrem .

Práce a pracovitost je v kontextu biblického uvažování něco jednoznačně pozitivního.

Práce není primárně jen prostředkem, jak si vydělat na naše živobytí, ale zároveň tou nejlepší terapií a darem. Práce nám může výrazně podpůrně pomáhat, jak se dostat se z hlubin zoufalství nad těžkou životní situací, kterou právě procházíme. Ale i práce může naše vztahy jak kultivovat, tak i ničit. Lidská činnost zde není ostatně představena jako nesmyslná, ale Kazatel se zamýšlí nad jejím významem a nutí k totéž i své posluchače a čtenáře. Opakem práce a pracovitosti je lenost. Ale jako tolikrát i zde Kazatel překvapí, tento text není v důsledku namířený proti lenosti, ale proti přehnanému zanícení pro práci, proti němuž i lenost představuje menší zlo. Méně někdy skutečně může znamenat více. Práce, která se sama sobě stává cílem i smyslem a způsobuje napětí ve vztazích, nemůže být součástí dobrého života.

Kazatel zve při svém uvažování o moudrém jednání na střední nesnadnou cestu mezi dvěma extrémy. Na jedné straně varuje před nepřiměřeným pracovním nasazením, které v sobě skrývá jako vedlejší produkt závist a vypjaté soutěžení, a na druhé straně před leností. Oboje dvojí totiž v sobě zahrnuje parazitování na druhém. Lenoch využívá ty, kteří na něj pracují. Workoholik často ujařmuje životy těch, kteří nedosahují jeho výsledků a tempu. Chce často na svých bližních, aby sempodřídili jeho nárokům a ctižádostem. Naopak lenoch je z principu nestádní neboť z lenosti svých bližních může jen těžko týt.

Kazatel prohlašuje, že se hlupák může mít lépe, protože má dostatek. Oddíl neodmítá práci jako hodnotu, ale že odpovědnost za daný úkol a touhu obstát je stejně důležité jako umění odpočívat. Ptá se po smyslu. Je rozdíl, jestli se vidím se v očích jiných lidí – prožívám to, co si o mně lidé pomyslí, když neudělám zkoušku, nezvládnou nasazení v dané pracovní pozici a nebo jsem bohatý sám v sobě a dokáži odhalit své meze. Meze které mi dal Stvořitel. Každý má tyto meze jiné. Vyvstalo mně na mysl Ježíšovo podobenství o Hospodáři, který dává stejnou mzdu

těm co přišli na konec práce v podvečer i těm, kteří na hospodářství dřeli od ranního kuropení. Paradox podobenství spočívá v tom, že Hospodář večer nechává přijít nejdříve ty, kteří začali pracovat nejpozději. Všichni dostávají stejnou mzdu, nezávisle na čase, který odpracovali. Ježíš tímto podobenstvím poukazuje na to, že u Boha se hodnota práce měří jinak než má dáti - dal.

Nemáme se srovnávat s druhými – srovnávání s ostatními přináší mnoho věcí, ale jen málo těch žádoucích. Budťo pýchu a na druhou stranu malomyslnost či závist. Přehnaná nároky na sebe či na svoji rodinu a na druhou stranu rezignaci. Ten žádoucí druh porovnávání je, když máme pozitivní vzor, který chceme následovat a který nás svým příkladem posouvá dál.

U Boha nejde o pouhý pracovní výkon, který máme ve svém každodenním zaměstnání odvádět, ale o něco podstatnějšího. Jde mu o práci na Pánově vinici“. Spisovatel Anselm Grun to mu porozuměl tak, že my jsme tou vinicí, a onu práci uchopil jako práci na nás samých, jako naše úsilí o náš duchovní a mravní rozvoj a proměnu. Mzda zde není něčím vnějším, nýbrž je možno ji chápat v duchovním smyslu. Kdo na sobě duchovně a mravně pracuje, bude sám sebe před Bohem prožívat jinak a i Kristus se mu dává poznat jinak. Skrze práci na sobě se sami proměňujeme tím, že necháváme Krista, aby nás proměňoval ke svému obrazu. A ona mzda je právě Boží dílo v našich životech.

Dvěma je lépe než jednomu, neboť (pokud/když) mají dobrou mzdu ze svého snažení.

Klíčovým a radostným a rozjasněným prvkem tohoto výkladu je společenství. Dvěma se vede dobře, pokud nebo - případně když dostanou mzdu za své snažení. Přičemž získat dobrou mzdu za snahu nemusí nutně znamenat jen dostatečné ohodnocení práce, ale v první řadě umění užít si výsledků vlastní činnosti a co je důležité umět si to užít spolu dohromady s druhými: bez závisti, rivality a ctižádosti. Práce, která je zaměřena jen na naplnění potřeb a jistot svých nejbližších ztrácí glanc.

Rozhodujícím motivem tohoto textu je i zde přiměřenost lidského snažení a přiměřené užívání získaného. Má smysl se udílet do nemoty. Není lepší zpomalit tempo, vzít děti na chalupu, pozvat kamarády na víno, nechat vyspávat mládežníka v sobotu i do půl osmý. V dnešní době se nabízí v době Kazatele asi těžko představitelná varianta – mám se na druhou stranu ubavit k smrti? Ale zároveň se Kazatel jakoby ohlíží zpět a připomíná důležitost snažení. Mít dobrou mzdu za své snažení znamená i být v kontaktu jeden s druhým, vědět o druhém, ať už pomoc potřebuje nebo pomoc sám nabízí. Dovést pomoc nabídnout i přijmout.

Co říci nakonec?

Platón řekl, že filosofie začíná „údivem“ Soren Kolkegaard naproti tomu píše, že počátkem filosofie není údiv, ale zoufalství. Zoufalství nás může posunout vpřed, když u něho nezůstaneme. Zoufalství, které je překonáno vírou v Krista a které svazuje a zavazuje ke Kristu je zoufalstvím, které Písmo nazývá pokáním z kterého se posléze stává Znovuzrození a to je povzbudivé.

Amen

Skupinky

Otázky do skupinek

1. Jak vnímáš smutek, který život přináší?
 - a.) Jako něco co do křesťanského života nepatří.
 - b.) Stejně jako radost i smutek do křesťanského života určitě patří
 - c.) Důležitá je autenticita smutku – nebudu se radovat z něčeho, co mi přináší bolest a smutit se z něčeho, co mi přináší radost
 - d.).....ž.)
2. Jak najít rovnováhu, aby člověk nebyl za otloukánka na jednu stranu a na druhou stranu neměl příliš ostré lokty
3. Jak najít uměřenost mezi nadměrným pracovním nasazením a parazitováním na práci druhých a) Jak na obě varianty reagovat u svých blízkých (dětí, partnera atd.
4. Máš v životě nějaké vzor, který tě formuje – formoval a jsi ty pro někoho vzorem?
5. Jakou důležitost přikládáš kamarádství? Máš kamarády s kterými můžeš zajít na víno či do čajovny?

Kazatel 5

David Novák

Videozáznam

Závěr knihy Kazatel | David Novák

Kázání

Kazatel 11 a 12

V posledních dvou kapitolách knihy Kazatel vidíme pokus o jakési shrnutí předešlých kapitol. Kazatel v různých obměnách píše buď o mládí nebo o úsecích života, které jsou hezké a dobré.

I když se člověk dožije mnoha let, ať se z nich raduje ze všech, ale na dny temnoty ať pamatuje, že jich bude mnoho.

Raduj se, jinochu, ze svého mládí, užij si pohody ve svém jinošství a jdi si cestami svého srdce, za vidinou svých očí. Věz však, že tě za to všechno Bůh postaví před soud.

Rozsèvej své símě zrána

Sladké je světlo a vidět slunce je milé očím.

Pamatuj na svého Stvořitele ve dnech svého jinošství, než nastanou zlé dny a než se dostaví léta, o kterých řekneš: „Nemám v nich zalíbení,“

Hoře si ze srdce vyklid' a drž si od těla zlo, vždyť mládí a úsvit jsou pomíjivé.

Pamatuj na svého Stvořitele, než se přetrhne stříbrný provaz a rozbije se mísa zlatá a džbán se roztříští nad zřídlem a kolo u studny se zláme.

Nemyslím si, že tyto verše jsou oslavou mládí a varováním před stářím, protože někdy i mládí může být peklo a stáří může být hezké. Zároveň je skutečností, že mládí v sobě většinou nese energii, sílu, naději, ideály, zdraví, partnerské vztahy. Ve stáří člověk přijde o partnera, stejně tak navzdory různým přípravkům pomalu a někdy i rychle odchází zdraví. Občas začínají odcházet i některé ideály a vždy odchází síla. Ale hlavní pointa tohoto textu není varování před stářím ani oslava mládí. Kazatel velmi realisticky ukazuje, že v životě jsou období, které jsou těžká a o kterých řekneme, že v nich nemáme zalíbení. To se někdy pojí se stářím, někdy i jinými obdobími. Naopak jsou období, která jsou krásná i tím, že máme sílu, nic nás nebolí, máme dostatek finančních prostředků, máme partnera, děti. Tato období nebudou trvat věčně, i kdybychom měli všechno, co chceme. Před pár lety se tragicky zabil P. Kellner (2021). Před dvanácti lety zemřel na rakovinu slinivky S. Jobs (2011). Příznám se vám, že když jsem se tyto zprávy dozvěděl, moje první reakce byla jiná, než když zemře někdo obyčejný. Moje reakce byla to snad ne!? I když vím, že smrt a tragédie se nevyhýbají nikomu, přesto kdesi hluboko ve mně je pocit, že tito lidé mají i díky svému bohatství tak trochu protekci. Berou lepší léky nebo létají v nezníčitelných vrtulnicích. Jenže bolest, a nakonec i smrt se nevyhne

nikomu. Kazatel píše, využij čas, kdy netrpíš, nebojuješ o přežití, nemusíš se zabývat tím, jak přežiješ zítřejší den. Pokud v této situaci nejsme, nevěříme, že nastane. Jenže ona nastane, protože prostě nastat musí. A nenastane až jednou zastárneme, ale bude nás doprovázet během celého života. Jednou kvůli zdraví, pak kvůli dětem, pak možná v manželství, možná v práci atd. Toto není strašení, ale výzva Kazatele – využij dnů, kdy tyto těžké dny, které přijdou, nejsou přítomny. Část našeho života bude boj o přežití a nemusíme k tomu být ve válce. Proto využijme té části, kdy tento boj nevedeme. Když jsem vzpomenu S. Jobse, pak jeho myšlenky zajímavě doplňují slova Kazatele:

„Vědomí, že brzy zemřu, je nejdůležitějším nástrojem, který mi pomáhá činit zásadní životní rozhodnutí. Protože téměř všechno – veškerá vnější očekávání, veškerá pýcha, všechn strach z trapnosti nebo neúspěchu – se tváří v tvář smrti ztratí a zůstává jen to, co je opravdu důležité. Vědomí, že zemřete, je nejlepší způsob, jaký znám, jak nespadnout do pasti přesvědčení, že máte co ztratit. Už teď jste nazí. Není důvod nejt za svým srdcem.“

Většina z nás v tomto sboru statisticky nestojí před branami smrti, ale místo vědomí, že brzy zemřu můžete nahradit slovy vědomí, že přijdu o zdraví, některé vztahy, práci atd. mě vede k tomu abych dělal moudrá rozhodnutí. A ještě jednou S. Jobs: „Váš čas je omezený, tak jím neplýtvajte na to, abyste žili život někoho jiného. Nepodléhejte dogmatu, že máte žít podle toho, co si myslí druzí.“ Dodal bych k tomu, hledejme, jak žít podle toho, k čemu nás povolal Bůh.

Jak stárnu tak si stále více kladu otázku, na čem v životě skutečně záleží a pro co má smysl žít? Zároveň se mi nechce utrácet život věcmi, které smysl nemají.

Z některých textů posledních kapitol se dá vyčíst, co Kazatel tedy radí: „Pouštěj svůj chléb po vodě“ „rozdej svůj díl mezi sedm a osm“ tedy nenech si vše pro sebe, buď štedrý. Zde jakoby Kazatel lehce změnil směr, protože jedním z důrazů knihy Kazatel bylo „já jsem“... a pak výčet toho, co Kazatel udělal, dokázal. Nic o druhých. Zde se karta trochu obrací. Kazatel to nijak nerozvádí, ale můžeme to číst tak, že smysl naše snažení a život dostává tehdy, když něco z toho, co máme, co jsme získali, pustíme dál, když se stáváme požehnáním pro druhé, když překonáme naše sobectví, které je každému více či méně vlastní. Když trpíme, pak jsme rádi, že jsme rádi a někdy bojujeme o holé přežití. Když ale máme a prožíváme dobré období života, pak toho využijme i k tomu, že budeme pouštět svůj chléb po vodě. Tedy třeba část toho, na co jsme vydělali, co umíme, dáme dál, budeme požehnáním dalším.

Další rada zní: Kdo příliš dá na vítr, nebude sít, kdo hledí na mraky, nebude sklízet. Je to varování před přílišnou opatrností. Mám zkušenost, že když se mi do něčeho nechce, pak vždy najdu důvody, proč to či ono nemohu. Když se mi chce, opět najdu důvody, ale abych to či ono udělal. Uvedu příklad s běháním. Zvláště v zimě se mi ven skutečně nechce. Důvodem je, abych nenastydl, ale nikdy jsem nenastydl, protože se organismus zahřeje. Tak abych neuklouzl, ale nikdy jsem neuklouzl, protože dávám pozor. Tak abych stihl něco udělat. Ale když vidím, kolik času mi během dne uteče, ani to není výmluva a pokud budu lépe

hospodařit s časem, vše stihnu. Tak abych nepotkal dopoledne někoho ze sboru a ten si nemyslel, že nic nedělám. Jenže to na 13ce nehrozí, naopak mi to všichni ze srdce přejí. Tak abych si nepoškodil klouby. Jenže mnohem více mi škodí sedavé zaměstnání. Mohl bych pokračovat, chtěl jsem ale ukázat, že kdo dá slovy kazatele příliš na vítr či mraky, nebo slovy mého přirovnání ne různé objektivní důvody, sice zůstane v hranicích jistoty, ale nikam se nepohne. Navíc v duchu toho, co píše Kazatel, jednou skutečně vítr a mraky přijdou a nedovolí nám, abychom šli ven, byť bychom rádi šli. Pak budeme jen vzpomínat „to kdybych tenkrát...“ Ale dokud tomu tak není, dokud máme sílu, dokud máme možnosti, jděme do nových věcí, zkoušejme a někdy i riskujme, kdy cílem není risk pro risk, ale hledání, jaké cesty mi Pán Bůh otevírá, u čeho mi hoří srdce a následně po těchto cestách jít. Zároveň se jedná o překračování určitých komfortních zón.

Řadu let učím na teologickém semináři. Protože je ETS propojený s bakalářským studiem, tak někdy vedu nebo oponuji bakalářské práci. Jedním z kritérií je závěr. Tedy shrnutí toho, co autor psal do několika vět. Zároveň závěr by měl odpovídat celé práci. Toto kritérium u Kazatele nacházíme jen zčásti. Závěr zní: „Závěr všeho, co jsi slyšel: Boha se boj a jeho přikázání zachovávej; na tom u člověka všechno závisí. Veškeré dílo Bůh postaví před soud, i vše, co je utajeno, ať dobré či zlé.“

Možná bychom Kazatelé namítli, že je mimo, protože moderní výzkumy ukázali, že strach je nejen nežádoucí, ale hlavně že nevede k lásce a poslušnosti, že působí opak. Asi nikdo z nás nechce děti vychovávat skrze strach. Co s tím? Díval jsem se do jiných překladů a jiné slovo než strach jsem nenašel. Co z toho plyne? To, že strach nebo bázeň a láska se nemusí vylučovat, ale naopak doplňovat. Obrat Boží bázeň se opakuje na mnoha místech Bible. Nemá to být jediná vlastnost, ale respekt spojený s láskou k Bohu je správný.

Pokud bychom skončili tímto závěrem, bylo by to poněkud moralizující. Žij správně, využij dny, kdy se máš dobře, nenech se ovládat přílišnou opatrností a snaž se, protože jednou Bůh všechno postaví před soud... Moralizující by to bylo bez Krista.

Naše naděje je především v tom, že před konečným soudem na našem místě stál Kristus. Kdyby tomu tak nebylo, naše dílo i kdyby bylo sebelepší, by nás nezachránilo. Jenže právě proto, že za nás zemřel, dostáváme novou perspektivu života. Jednak víme, že i v těžkých dobách, které nutně nastanou, půjde Ježíš s námi. Zároveň když prožíváme hezká období, pak to není odměna za naše dobré skutky, ani za naši pevnou víru, ale milost. Milost, kterou můžeme přetavit ve štědrost, v odvalu k novým rozhodnutím a nakonec v to, že bázeň před Bohem není odpuzující děs, ale respekt, který jde ruku v ruce s láskou. Přál bych nám, abychom nejen na konci života, ale ani během něj nežili s tím, že jsme si snad užili, ale to, jak jsme žili vlastně nemělo smysl.

Skupinky

Otázky do skupinek

1. Když hodnotíš svůj současný život, na jaké škále se nacházíš?
1 je super 10 šílený.
2. Pokud je vše zhruba dobré, jak toto období využíváš? Pokud ne, jak jsi ho využil, když vše klapalo? Co bys dělal jinak/stejně? (Je potřeba, abyste věděli, na co tato otázka naráží v kontextu kázání). Pokus prožíváš bolest, jakou roli v tom hraje Pán Bůh?
3. Kazatel píše o pouštění chleba po vodě a dělení se. Na konci své knihy překlápí od já k ty. Máš nějakou zkušenost s tím, že jsi daroval? Proč je štedrost tak důležitá v kontextu života i toho, co jsme četli?
4. Proč se někdy bojíme rozhodnutí? Je něco takového v tvém životě? Co s tím? Jak to souvisí s celkovým textem?
5. Boha se boj... Bůh jednou vše dá na soud? Jak tyto texty číst? Jakou roli v tvém duchovním životě hraje bázeň před Bohem a jak se to slučuje s láskou Boha?
6. 6. Co ti studium knihy Kazatel dalo?

Kazatel 6

David Novák

Videozáznam

Slova moudrých v klidu vyslechnutá | David Nováka

Kázání

Kazatel 9, 13 – 18

Také jsem spatřil pod sluncem tuto moudrost a jevila se mi veliká: Bylo malé město a v něm hrstka mužů. Tu přitáhl na ně velký král, obklíčil je a zbudoval proti němu mohutné náspy. Našel se pak v něm nuzný moudrý muž, který by byl to město svou moudrostí zachránil, ale nikdo si na toho nuzného muže ani nevzpomněl. Řekl jsem si: Lepší je moudrost než síla, třebaže moudrostí toho nuzáka pohrdli a jeho slova nebyla slyšena. Slova moudrých v klidu vyslechnutá jsou lepší než křik toho, který panuje nad hlupáky. Moudrost je lepší než válečné zbraně, mnoho dobrého však zničí jediný hříšník.

Možná znáte tzv. sebe-rozvojové knihy. Plní nezanedbatelnou část regálů v knihkupectví, jsou drahé a lidé je kupují. Důvodem je, že slibují, že po jejich přečtení se změníte. Jiná věc je, že každý, kdo se živí tím, že buď píše nebo přednáší o seberozvoji, si za to účtuje hodně peněz. Na námitku, že je drahý vám řekne, že myšlenky prostě jsou drahé. Nechci s tím polemizovat, asi ano soudě dle toho, kolik jsou lidé a firmy ochotné dát peněz za nejrůznější rozvojové školení. Problém je, že někdy si knížku koupíme, přečteme si ji, ale pokud nezapojíme vůli, která nám pomůže věci uvést v život, nic se nezmění. Ještě jeden příklad. Kdosi z členů našeho sboru mi dal krásný dárek. Koupil mi startovné na pražský maraton. Teď když mám startovné, mohu si začít číst x moudrých knížek na téma, „jak uběhnout maraton snadno a rychle“, ale moc dobře vím, že ani startovné zadarmo, ani knížky jak maraton uběhnout, ho za mě neuběhnou. Druhá jistota pak je, že to nebude snadno a rychle a pokud nechci skončit v nemocnici, asi bych měl trénovat a neměl konejšit tím, že zítra už fakt začnu. Ale až zítra...

Co tomto úvodem chci sdělit. Jak semináře, tak knížky o seberozvoji vlastně hledají stále dokola jedno a to samé. Hledají moudrost. Hledají odpověď, jak správně žít, jak překonávat překážky, jak zdolávat nečekané situace, jak rozvíjet svůj potenciál, jak uběhnout maraton, nebo kde najít smysl života. Všechny tyto oblasti jsou důležité, proto za ně lidé platí tolik peněz, byť to jsou někdy peníze vyhozené, pokud se lidé radami neřídí a k myšlenkám nepřipojí vůli a poznání, že o důležitých a někdy i nedůležitých oblastech života platí, že nejdou snadno rychle.

Obraz, který vidíme v knize Kazatel je následující. Malé město oblehne armáda, postaví náspy nebo obléhací věže, aby se vojáci lépe dostali do města a dobili jej. Situace je vzhledem k obklíčení a nerovnováze sil pro lidi uvnitř města beznadějná. Dobití města znamená mnoho mrtvých nebo odvedených do otroctví. V takovéto situaci platí přísloví, každá rada dobrá. Autor ale píše, že se našel někdo, kdo by věděl, co dělat, což byla v případě obležených výhra.

Z historických knih víme, že obyvatele dobitého město nečekalo nic hezkého. Proč dotyčného moudrého muže lidé v obležení nakonec neposlechli, proč nenaslouchali jeho moudrosti, když Kazatel píše, že onen muž věděl, co dělat? Zřejmě se nejednalo o vojáka, od kterého bychom očekávali moudré rady, co v takové situaci dělat, nejednalo se ani o nikoho z městských elit, které požívali vážnosti, stejně tak dotyčný neměl peníze, aby město vykoupil. Byl to nějaký nuzák. Zajímavá je zmínka, že si na něj nikdo ani nevzpomněl. Jinými slovy obyvatelé města ho znali z minulosti. Nelze si vzpomenout na někoho, o kom jsme nikdy neslyšeli a o kom nevíme, že existuje.

Co byl tedy problém? Určitě ne to, že by se lidé nechtěli zachránit, protože jak dnes, tak kdysi platilo, že tonoucí se stébla chytá. Problém byl v tom, že obyvatelé obleženého města soudili podle vnějšího zdání. Proto čteme o tom, že „muž byl nuzný“. Kde tedy hledali pomoc? Zcela přirozeně tam, kde by je hledal každý člověk v jejich situaci. Náповěda je v posledním verši našeho čtení: „Hledali pomoc ve válečných zbraních.“ Mohli bychom namítnout, že jim nic jiného nezbývalo, ale z textu vidíme, že zbývalo, kdyby se bývali zeptali onoho moudrého a nuzného muže. Pak je zde ještě jedna náповěda: Slova moudrých v klidu vyslechnutá jsou lepší než křik toho, který panuje nad hlupáky. Obležení jednali ve velkém neklidu a naslouchali těm, kdo byli hlasitější než onen moudrý muž, kdo doslova křičeli. Jak vidíme, už v dávných dobách lidé dali na to, kdo více a sugestivněji křičel a strhával na sebe pozornost, než na klidná byt moudrá slova. Jinými slovy často platí, že prodává obal, nikoli obsah. To platí nejen o jídle, ale i o myšlenkách, z čehož plyne, že hezky a barvitě řečená lež je pro mnoho lidí přijatelnější, než nudně sdělená pravda. Proto fungují konspirační teorie, protože na rozdíl od pravdy nejsou nudné. Neposlouchá se lépe, že důvodem, proč jsme dnes na tomto místě je, že kazatel byl včera večer viděn v restauraci vedle, což by mohlo znamenat, že se zná s majitelem, což by mohlo znamenat, že se spolu domluvili, že část pronájmu jde kazateli do kapsy. Vedle toho informace, jsme se dnes setkali na tomto místě, protože je nás moc působí poněkud nudně...

Nyní je otázka, co si z tohoto textu vzít do našeho života.

Podle čeho se řídit a rozhodovat? První věc, kterou chci ukázat, je, že naše rozhodnutí obyčejně nepřinesou následky okamžitě, nefunguje to jako ve sportce. Zdraví se ničí dlouho, váha narůstá dlouho, na lež si zvykáme postupně, to, že nás děti stále dokola vidí s mobilem jim vytváří jistý mentální vzorec dlouho, povzbuzování se neprojeví okamžitě, po jedné modlitbě se obyčejně nezmění náš duchovní život, maraton neuběhneme po jednom byt vysilujícím tréninku. Zjednodušeně řečeno, plný nákupní košík a prázdná karta jsou v pohodě do té chvíle, než přijedeme k pokladně. Dotaženo k našemu textu, nakonec skutečný náraz nastal, ale až když došlo k útoku. Do té doby rady křičících dávaly smysl nebo se alespoň líbily. To, že naše rozhodování a skutky nepřinesou okamžitě úspěch nebo naopak destrukci není rozhodující.

Když přijde náraz, zkouška, nepříjemnost a my se musíme rozhodnout, tak první, co zapojujeme, jsou emoce. Takto jsme stvořeni a díky tomu naši předkové přežili. Místo aby přemýšleli nad tím, zda had, který se k nim přibližuje, je jedovatý nebo není, vzali nohy na ramena. Toto je v pořádku, problém nastává v okamžiku, kdy se tento styl chování stává normou. Je pochopitelné, že obležení lidé v první chvíli

neutíkali za nějakým nuzným mužem, že si na něj dokonce ani nevzpomněli. Volili jiné, běžné postupy naznačené v textu. Přemýšleli nad silou zbraní. V naší realitě to znamená, že když se rozzlobíme, v první chvíli křičíme, když se bojíme, v první chvíli hledáme jakékoli prostředky, abychom se zachránili, když nám někdo ublíží, v první chvíli mu to chceme vrátit. Když se nám nechce modlit, číst Písmo, vykašleme se na to. Strach, nepokoj, úzkost, stres, únava vypíná rozum a aktivuje emoce. Problém je v tom, že naše generace žije v neustálém stresu, přepětí tlaku a nepokoji, a proto jednáme tak, jak jedná vystresovaný člověk, jenže si to nepřipouštíme. Nejednáme moudře, tedy správně, jednáme pod stresem. Navíc vyděšený člověk je manipulovatelný člověk a nenaslouchající člověk nebo naslouchající, ale hloupostem.

Jak to řešit?

Odpověď je ve slovech: Slova moudrých v klidu vyslechnutá a ve spojení moudrý nuzák. Úzkost, stres, spěch a dlouho-trvající neklid je opakem toho, co jsem četl. V takovémto nastavení většinou nebudeme dělat moudrá rozhodnutí. Naše doba je postavená na tom, že žijeme hektické životy a čas od času si dopřejeme odpočinek na dovolené. Jenže jakkoli je třeba vypnout, toto není řešení. Promýšlel jsem nad situacemi, kdy se lidé setkávali s Ježíšem a nepamatují si, že by se to odehrávalo ve spěchu. Tím neříkám, že máme zcela vyeliminovat stres a různé tlaky, protože to bychom museli z tohoto světa utéci, ale pokud skutečně chceme naslouchat Pánu Bohu ale i moudrým rádcům, pak platí to, co zde čteme – tedy „slova v klidu vyslechnutá“. Musíme se umět zastavit, zklidnit, ztišit. Druhá rada je skryta ve spojení moudrý nuzák. Jinými slovy problém byl v tom, že dotyční neslyšeli, protože se nechali vést předsudky. Naším problémem někdy je, že ve skutečnosti nehledáme rady, ale potvrzení toho, co chceme slyšet. Zřejmě dopředu věděli, že záchrana je ve zbraních, tak proč se ptát nějakého nuzáka na jiná řešení?

Lidé v obleženém městě byli ve velkém tlaku a ten nakonec způsobil, že se minuli cílem, že nešli k tomu, kdo by jim pomohl.

Později Ježíš pronesl slova, která jsou trochu podobná: Pojdte ke mně, všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinutí svým duším. Vždyť mé jho netlačí a břemeno netíží. Mt 11, 28 – 30 Mnozí prožíváme více či méně námahu a všichni si nějaká břemena neseme. Může to být v oblasti vztahů, práce, školy, znepokojení z politiky, nemoci a nevím čeho ještě. Na všechno existuje nějaká knížka, návod, rada. Nechci to zavrhnout, zároveň Ježíš říká, pojdte ke mně. Knížky, poradci nám nabízejí řešení. Ježíš zde nabízí něco trochu jiného. Nabízí odpočinek, pokoj uprostřed neklidné doby a okolností. Ty se někdy mohou změnit, někdy ale nikoli. Zároveň jsou zde velmi nečekaná slova: „Vezměte na sebe mé jho.“ Možná namítneme, jaké jho? Já si chci dělat co chci! Do jha se zapřahala zvířata, aby šla jedním směrem. Vzít na sebe dobrovolně jho s Ježíšem, znamená jít stejným směrem jako Ježíš, následovat ho, hledat jeho vůli a podřizovat svoje rozhodnutí jeho rozhodnutím. Zároveň vzít jho znamená táhnout náklad, zátěž. Ježíš nikde neslibuje, že se díky víře vyhneme bolesti, slibuje nám ale, že bude s námi.

Závěr: Devátá kapitola knihy Kazatel nám ukázala tragédii lidí, kteří přeslechli hlas

moudrého, kteří podleli znepokojení, úzkosti a radám, které byli hloupé, ale hlasité. Ježíš nám ukazuje jinou cestu. Říká zastav se, nenech se ovládnout strachem, dej se zapřáhnout do jha se mnou, hledej cestu, kterou jsem ti připravil a měj odvalu se po ní vydat. Nebude to vždy snadná cesta, ale bude to správná cesta. Chceme po této cestě jít?

Skupinky

Otázky do skupinek

1. Četli jste někdy nějakou sebe-rozvojovou knihu nebo slyšeli nějakou přednášku? Pokud ano, změnili jste pak něco ve svém chování?
2. V textu je, že obležení byli v beznadějně situaci a přesto nevyužili možnosti nechat si poradit. Jedním z důvodů bylo, že „hledali pomoc ve válečných zbraních.“ Jinými slovy v běžných prostředcích, jak se zachránit. Jenže se ukázalo, že to byl krok vedle. Co nám brání, abychom někdy jednali jinak, než mainstream a zároveň podle Boží vůle?
3. V textu čteme, že „slova moudrých v klidu vyslechnutá jsou lepší než křik toho, který panuje nad hlupáky“. Co nám brání v tom, abychom byli schopni „být v klidu“, tedy upokojit se? Pozorně čtěte, co bránili obleženým lidem a mluvte o tom, co mají společného s naší situací.
4. Česli jsme, že jedním z důvodů, proč neslyšeli bylo, že moudrý muž byl nuzný, tedy dotyční dali na vnější zdání, zřejmě si mysleli, že by mohl říci věci, které nechtějí slyšet. Máš někoho, od koho si necháš poradit a od koho jsi ochoten slyšet i to, co se ti nelíbí? (Mimo svojí manželku/manžela)
5. Ježíš hovoří o tom, že jeho jho netíží. Jak tomu rozumíš? Jak si představuješ jít pod stejným jhem s Ježíšem? Zkus vycházet z citovaného textu a kázání.